

מרכז ומאללה

לולא מספר חיילים, עם רובים, יכולה היתה רמאללה להראות כעיר תיירות בעונה הלוהטת. משפחות שלמות, הורים, ילדים ונשים ממלאים אותה בכסף ישראלי, ומרוקנים אותה מסחורה ירדנית.

שטיח סיני טוב בכל מקום, מתערב בעל החנות. איפה אתם גרים בתל-אביב? בתל-אביב לא תשיג דבר כזה. ואם כן תשיג, אז במחיר כפול. מאיפה הוא יודע? הוא כבר יודע. הוא כבר הספיק לברר את זה.

★ ★ ★
"למה לנו מחזמות?"

איש זקן קונה עשרה גלובוסים. הוא נלהב ומתרגש, ונראה כאילו לא ראה עט גלובוס בחייו. קהל עקרות בית מרוקן

בבקשה אדוני, תיכנס, תשתה קפה, ומכריו מישהו בעברית כמעט צחה. מאיפה הוא יודע עבריתו? יש לי הרבה תכרים שלמסטינאים, הוא מספר. כשהיהודים התחילו לבוא לקנות, אז ביקשתי מהתכרים שלי, שילמדו אותי כמה מילים בעברית.

★ ★ ★
מוכרים בכך השפות

כבד לפעמים השפות מתבלבלות, ואז ההבנה בין העמים קשה מאד. קאדשי? ישואל חייל ישראלי את מוכר-הכאפיות הערבי. זה, שלוש לירות, אומר לו ה'ערבי. הדא? תלתי לירות? מתמרמר ה'ישראלי. שלוש לירות, קובע הערבי. לא נפחות. מושלאום! אומר הישראלי ו'הולך. זה מה שקורה כשאין שפה משותפת בין המוכר לקונה.

בבית-לחם המצב אחר. שם יש לא שפה משותפת אחת אלא חמש שפות משותפות, ובהבנה בין שני העמים ממש פורחת. אני מדבר אנגלית צרפתית סנפניולית וערבית, מספר בגאווה מוכר מחצלות, עכשיו אני אלמד גם עברית.

מוכרים וקונים שם בכל השפות. מחצלת עולה שם פיפסין פאונדו, מפות ומפיות עור לות קאטר ליוור, בחור צעיר שלמד בסי ציליה מוכר צנצנות בצ'נקחטה לירה, ואיש אחר מוכר כדים בדדני פונט כל אחד.

★ ★ ★
"שדא נפסיר את העונה."

כמעט כל בעלי-החנות בבית-לחם גמרו בית-ספר תיכון, ויש מהם גם שהשתלמו אחר-כך בחוץ-לארץ האם הם מרוצים מזרם התיירות הישראלי? היש ראלים, מסביר אחד מהם, לא קונים כל כך טובים. אין להם די כסף. לאירופאים יש יותר, פעם האמריקאים היו קונים הכי הרבה, אבל עכשיו האירופאים הם הכי טובים.

בחודש הזה, מספר בעל חנות-מוכרות, מלאה העיר בדרך-כלל בתיירים. הלוואי שבי חודש הבא יתנו להם כבר לבוא, שלא נפסיד את העונה.

בעל חנות המחצלות דואג לסחורה. ה'ישראלים קונים המון מחצלות, הוא אומר. אבל מה אני אעשה כשהן תיגמרנה? מאיפה אני אשיג חדשות?

הישראלים קונים וקונים, ויוצאים מה'חנות עמוסים בסחורה. משה, שטיח סיני רק בשבע-מאות לירות. זה בייל ה'זול, מנסה אשה לשכנע את בעלה. אבל שרה, מתרגז הבעל, אנחנו לא צריכים יותר שטיחים. איפה תשימי אותה, על הקיר?

כעס ובלי כל מרירות. מוכר הבדים חולם על שלום מתמיד. "אנחנו" הוא אומר, "אין לנו שום סיבה לעשות מלחמה. אנחנו מרוויחים טוב. יש לנו בתים. יש לנו רכוש. למה לנו מלחמות?"

מוכרי הפלאפל באותה דיעה. אם כי עכשיו לאחר הכיבוש הם עושים עסקים מצויינים. למה אתם לא פותחים את הגבול? שכולם יבואו? מתפלא אחד המוכרים. "יש כאן פלאפל בשביל כולם." מה שמראה שאילו היו נותנים למוכרי הפלאפל ולמוכרי-השטיחים לארגן את ה'שלום, היתה לו צורה לגמרי אחרת.

את חנות הג'רות מפלסטיק, קונים גם עפרונות, ובדים, ומטפחות-ראש. מה שיש. חנות המפות כבר ריקה לגמרי. הקונים הישראליים קונים אותם על משקל. חבית לות חבילות חבילות. האם בעל החנות מרוצה? יש לו פנים נעימות מאוד, רכות מאוד, והוא מדבר ללא מרירות וללא כעס. "ארבע פעמים איבדתי את כל רכושי, פעם ראשונה בשנת 1929. פעם שניה ב'מלחמת העולם. פעם שלישית ב'1948. ופעם רביעית, עכשיו." כל הרכוש הרביעי שלו נמצא עכשיו ברבת-עמון. "אני מקווה ש'יהיה לי די זמן לעשות רכוש חדש בפעם החמישית." הוא אומר זאת בשקט, בלי

מחרוזת לאשה

הרובים, המדים, החגורה, שום דבר לא מפחיד את הסוחרים ה'להיפך, החיילים קונים הרבה מזכרות. האזרחים מעדיפים דברים יקרים יותר. מרוב דרישה למזכרות זקוקים היו המוכרים לתגבורת, אשר סופקה להם במידה רבה על-ידי הילדים הקטנים, הגומדים בדרך כלל בבית-ספר.

זרזים והממולחים של העיר.